

ESIOPETUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA TOIMIKAUSI 2024 -2025

1. Esiopetusyksikkö: Pajuniityn päiväkoti

2. Esiopetuksen opetus- ja oppimisjärjestelyt

2.1. Esiopetuksen toiminta-ajat ja lomat

Syyslukukausi: 8.8.2024-20.12.2024

Syysloma: 14.10.2024-18.10.2024

Itsenäisyyspäivä: 6.12.2024 (perjantai)

Joululoma: 21.12.2024-6.1.2025

Kevät lukukausi: 7.1.2025-31.5.2025

Talviloma: 17.2.2025-21.2.2025

Pääsiäinen: 18.4.2025-21.4.2025

Helatorstai: 29.5.2025

2.2. Esiopetus ajoittuu ryhmien toiminnassa klo 9.00-13.00 välille.

Pajuniityn esiopetuksessa toimii kaksi esiopetusryhmää.

Haukkalinnassa: 15 esiopetusikäistä lasta, 5 5-vuotiasta lasta, 1 varhaiskasvatuksen opettaja, 2 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja ryhmäavustaja.

Pääskylinnassa: 16 esiopetusikäistä lasta, 5 5-vuotiasta lasta, 1 varhaiskasvatuksen opettaja, 2 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja ryhmäavustaja.

Esiopetusryhmien varhaiskasvatuksen opettajat tekevät tiivistä yhteistyötä ja he opettavat molempia esiopetusryhmiä. Esiopetusryhmien toiminta on yhtenäistä mm. samat sisällöt kulkevat matematiikassa ja suomen kielessä.

Päiväkodin yläkerran tilat ovat kokonaisuudessaan esiopetusryhmien käytössä. Oppimisympäristöt on rakennettu siten, että ne herättävät lapsen kiinnostuksen, jonka kautta hän alkaa tutkia ja toimia. Oppimisympäristöjen vaihtumiseen panostetaan, jotta kiinnostus säilyy. Oppimisympäristöjä rakennetaan lasten mielenkiintojen ja ideoiden mukaan. Kuvia käytetään paljon oppimisympäristössä. Hyödynnämme myös ympäröivää oppimisympäristöä: metsä, kirjasto, palloiluhalli, uimahalli, jäähalli, puisto ja kosteikko.

2.3. Varhaiskasvatuksen pedagogisten painotusten toteuttaminen esiopetuksessa

Leikin ja liikkumisen pedagoginen merkitys

Leikin toteuttaminen esiopetuksessa: Leikillinen näkökulma esiopetukseen on tärkeä silta uusien asioiden oppimiseen ja mielenkiinnon herättämiseen. Opittuja asioita hyödynnetään erilaisten teema/roolileikkien kautta, esimerkiksi kauppaleikissä käsitellään rahaa. Leikkejä kehitellään ja muokataan lasten ajatusten ja toiveiden mukaan.

Liikunnan toteuttaminen esiopetuksessa: Esiopetuksen liikuntakasvatuksessa edetään varhaiskasvatuksen liikuntakellon mukaisesti. Toiminnallisuutta ja liikkumista hyödynnetään oppimisessa ja erilaisissa tuokioissa. Liikuntavälineet ovat lapsilla vapaasti käytössä sekä sisällä että ulkona. Ohjattuja liikuntahetkiä toteutetaan monipuolisesti ulkona ja sisällä.

Liikunnan tärkeydestä keskustellaan vanhempien kanssa jokaisessa esiopetuskeskustelussa.

Esiopetussuunnitelma prosessin johtaminen

Kaikki lapset Pajuniityn päiväkodissa on esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa ja heille tehdään varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen vahvuudet, tavoitteet sekä menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi. Lapsi osallistuu omaan esiopetuskeskusteluun, suunnitelmansa laatimiseen sekä arvioi omaa taitotasonsa toleranssiympyrän avulla yhdessä esiopettajan kanssa.

Osallisuuden vahvistaminen

Pienryhmätoiminnan toteuttaminen esiopetuksessa: Esiopetusta toteutamme pääosin pienryhmissä. Jokainen lapsi tietää mihin ryhmään hän kuuluu ja tuntee myös kuuluvansa siihen. Pienryhmätoimintaa toteutetaan yli ryhmärajojen ja leikkiryhmiä sekoitetaan esiopetusryhmien kesken yhteisen leikkitaulun kautta. Pienryhmäjakoja voidaan muuttaa kauden aikana.

Jokainen lapsi tulee tulla kuulluksi ja tavoitteena on mahdollistaa hyvä vuorovaikutus kaikkien lasten kanssa.

Kuvia ja pikapiirtämistä hyödynnetään tukea tarvitsevien lasten kanssa.

Esiopetuksessa toimintamuotona on MiniVerso-sovitteluohjelma ja Huomaa hyvä -menetelmä.

Kasvattajien omana työvälineenä on käytössä läheisyyden kehä.

Jokainen päiväkodin lapsi ja aikuinen osallistuvat yhteiseen lipunnostoon lastenoikeuksien päivänä sekä Itsenäisyyspäivänä.

2.4. Retket

Esiopetusryhmät liikkuvat paljon erilaisten lähiympäristöön suuntautuneiden retkien merkeissä. Kohteina ovat lähimetsät, leikki- ja urheilukentät, uimahalli, palloilu- ja jäähalli sekä kirjasto, että kolmannen sektorin järjestämät tapahtumapaikat. Kevätretki tehdään vuosittain, kohteena on usein kunnan ulkopuolelle suunnattu kohde.

1. ARVIOINTI

Vihdissä arvioinnin tasot toteutuvat seuraavasti:

Vihdissä esiopetuksen laatua arvioidaan yksilötasolla, yksikkötasolla ja järjestäjä tasolla. Arviointi indikaattorit eri tasoille valikoituvat Karvin laadun indikaattoreista, eli laatumittareista varhaiskasvatuspäällikön johdolla varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Arvioinnista saatua tietoa käytetään esiopetuksen toiminnan ja sisällön kehittämiseen kaikilla arvioinnin tasoilla.

Yksilötasolla arviointi suuntautuu käytetyn pedagogiikan ja lapsen oppimisen ja kehityksen edistymisen tarkasteluun sekä esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Yhteisesti sovittuina toimintatapoina käytetään havainnointia, pedagogista dokumentointia, toleranssiympyrää, sekä matematiikan perustaitojen arviointiin tarkoitettua LukiMat –oppimisen arviointia. Mikäli lapsi vasta opettelee suomen kieltä, arvioinnissa hyödynnetään KieliPeda-työvälinettä.

Yksikkötasolla arvioidaan yksikön tiimin-, esiopetuksen toimintasuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Järjestäjätasolla arvioidaan päiväkodin johtajan pedagogisen johtamisen suunnitelman ja pedagogisten painopistealueiden toteutumista sekä tehdään varhaiskasvatuksen asiakkaille asiakastyytyväisyyskysely, joka toinen vuosi.

Esiopetukseen osallistunut lapsi saa Vihdin kunnan laatiman Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisen osallistumistodistuksen.

4. OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

4.1. arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoolltopalveluista (kirjaa tähän lasten määrä, yhteistyötoimijatahot, mikä on tarve opiskeluhoollon palveluista)

Pajuniityn täydentävässä esiopetuksessa on 31 lasta.

Yksikön opiskeluhoolloryhmään kuuluvat päiväkodin johtaja (koollekutsuja), varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, koulukuraattori, psykologi ja neuvolaterveydenhoitaja. Tarvittaessa opiskeluhoolloryhmä kutsuu koolle muita asiantuntijoita.

Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona. Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön tukena on Vihdin kunnan opiskeluhoiton ohjausryhmä.

Esiopetuksessa on käytössä neuvolan terveydenhoitajan palveluja 0,25h/vko, psykologin palveluja 0,25h/vko ja kuraattorin palveluja 0,25h/vko.

4.2 Yhteisöllinen opiskeluhoito esiopetuksessa

4.2.1. Yhteisöllisen opiskeluhoiton toimintatavat esiopetuksessa

Esiopetuksen yhteisöllinen opiskeluhoito on osa päiväkodin johtajan johtamaa toimintakulttuuria, jonka tavoitteena on edistää esioppilaiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Opiskeluhoiton keskeisin toteuttamisen tapa on yhteisöllinen opiskeluhoito, joka on ensisijaisesti ennalta ehkäisevää. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä opiskeluhoiton ammattilasten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Onnistuessaan yhteisöllinen opiskeluhoitotyö vahvistaa kaikkien esioppilaiden hyvinvointia sekä vähentää yksilökohtaisen opiskeluhoiton tarvetta. Vihdissä esiopetuksen henkilöstö on koulutettu positiivisen kasvatuksen mukaisesti Huomaa hyvä -menetelmään, jonka kautta voimme tunnistaa vahvuudet ja taidot sekä hyödyntää niitä tietoisemmin oppimisessa sekä kaikissa arjen tilanteissa.

Esiopetusyksikön henkilöstöllä on pääasiallinen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista sekä velvollisuus seurata esioppilaiden ja koko yhteisön fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä turvallisuuden toteutumista. Henkilöstön tehtävänä on edistää koko yhteisön hyvinvointia ja yhteistyötä huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö havainnoi esiopetusryhmää ja mahdollistaa tilanteet, joissa lapsille tarjoutuu tilaisuuksia kertoa omista ajatuksistaan ja kokemuksistaan. Esiopetuksen henkilöstö tuo päiväkodin johtajan tietoon ajankohtaiset ilmiöt, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhoitotapaamisissa.

4.2.2. Esiopetuksen yksikkökohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetuksen yksikkökohtaiseen opiskeluhoitoryhmään kuuluvat päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat, alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, opiskeluhoiton psykologi ja kuraattori sekä neuvolan terveydenhoitaja. Opiskeluhoitoryhmän kokouksiin voivat osallistua myös esioppilaat, huoltajat, muut yhteistyökumppanit sekä asiantuntijat käsiteltävän aiheen edellyttämällä tavalla. Päiväkodinjohtaja johtaa opiskeluhoitoryhmää toimien myös ryhmän koollekutsujana. Ryhmä kutsutaan koolle vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Ennalta sovittujen kokouspäivien lisäksi yksikkökohtainen

opiskeluhoitoryhmä voidaan kutsua koolle tarvittaessa. Opiskeluhoitoryhmässä käsiteltävät teemat ovat yhteisöllisiä eikä siellä käsitellä yksittäisen esioppilaan asioita.

Esiopetuksen yksikkökohtainen opiskeluhoitoryhmä vastaa yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on muun muassa opiskeluhoiltoa koskevien toimenpiteiden suunnittelu, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän opiskeluhoiltoyön rakenteiden ja käytänteiden kehittäminen sekä Vihdin kuntatason opiskeluhoillon yhteisen teeman konkreettisten toimenpiteiden suunnittelu ja arviointi. Toimenpiteet kirjataan yksikkökohtaiseen esiopetuksen toimintasuunnitelmaan, joka hyväksytään sivistyslautakunnassa. Yksikkökohtaiset esiopetuksen toimintasuunnitelmat ovat huoltajien saatavilla esiopetusryhmissä.

Yksikkökohtainen opiskeluhoiltoyöryhmä kokoaa oman yksikkönsä opiskeluhoiltoa koskevaa tietoa sekä huomioi opiskeluhoiltoyön suunnittelussa ja kehittämisessä yksikkönsä esiopetuksesta nousseet ilmiöt ja tarpeet.

4.2.3. Esioppilaan läsnäolon tukeminen esiopetuksessa

Esioppilaan säännöllinen osallistuminen esiopetuksen toimintaan mahdollistaa esiopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Kaikkien esioppilaiden läsnäoloa tuetaan lasten hyvinvointia tukevin keinoin. Huolta herättävissä poissaoloissa tiivistetään yhteistyötä huoltajien kanssa sekä konsultoidaan matalalla kynnyksellä opiskeluhoillon henkilöstöä.

Yksikön omat yhteisöllisen opiskeluhoillon toimenpiteet:

Yhteisenä teemana esiopetuksessa on toimintakaudelle 2024-2025 yhteisöllisyys ja tunnetaidot. Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet:

- jokaisella lapsella on kaveri
- psykologinen turvallisuus

Konkreettiset toimenpiteet esiopetusryhmissä:

Esiopetusryhmissä puhutaan paljon kaveritaidoista, hyvästä käyttäytymisestä ja toisten erilaisuuden hyväksymisestä. Kasvattajien tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella on vähintään yksi kaveri.

Tunteita sanotetaan lasten kanssa jatkuvasti sekä tuetaan niitä arjessa hetkeen tarttuen. Tunteiden käsittelyssä käytämme tunnekortteja sekä nopean piirtämisen menetelmää. Syksyllä teemme hyvän kaverin -säännöt, jotka myös kuvitetaan. Yhdessä tekemiin sääntöihin palataan jatkuvasti arjessa. Tarpeen mukaan keskustelemme säännöistä yksilötasolla tai koko ryhmän kanssa. Tunnetaitoja vahvistetaan suunnitellusti aamupiirissä erilaisia materiaaleja käyttäen.

Ryhmissä käytetään miniverso-sovittelumenetelmää, Huomaa hyvä -menetelmää sekä tehdään sosiogrammi ryhmän lasten kavereussuhteista.

Varhaiskasvatusyksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa, tarvittaessa useammin. Aiheet yhteisöllisiin opiskeluhoitoryhmän tapaamisiin nousevat esiopetuksen ilmiöistä ja tarpeista.

Päiväkodin johtaja johtaa opiskeluhoitoryhmää ja toimii myös koollekutsujana.

Jokaisen varhaiskasvatusyhteisössä työskentelevän velvollisuus on seurata fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutumista. Huolen herätessä työntekijä tuo asian esihenkilön tietoon, joka vie asiaa eteenpäin yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä.

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito esiopetuksessa

Esiopetuksen yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhoiton kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäisiä esioppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoiton tavoitteena on seurata ja edistää esioppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista sekä ehkäistä ongelmia ja tarjota varhaista tukea. Esiopetuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa esioppilaan tuen tarpeen tunnistamisessa. Varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan näkökulmaa tarvitaan esioppilaan tilanteen tarkemmassa selvittelyssä sekä tuen suunnittelussa ja järjestämisessä yhdessä hoitajien ja esioppilaan kanssa.

4.3.1. Esioppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Esioppilaan tilanteen selvittely alkaa keskustelulla esioppilaan kanssa sekä olemalla yhteydessä hoitajiin. Esioppilaan asiassa voidaan tarvittaessa konsultoida nimettömästi tai hoitajien suostumuksella yksikön opiskeluhoiton toimijoita. Tarpeen mukaan kootaan opiskeluhoiton moniammatillinen asiantuntijaryhmä esioppilaan tukemiseksi yhdessä hoitajien kanssa. Jos esioppilaan tilanne vaatii opiskeluhoiton palveluita, on henkilöstöllä velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhoiton psykologiin tai kuraattoriin. Tilanteessa, jossa yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä hoitajien kanssa, on heille annettava tieto yhteydenotosta sekä järjestettävä mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvästä syystä.

Esiopetuksessa oppilashuollon terveydenhoitopalvelut järjestetään ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina. Viimeinen määräaikaistarkastus neuvolassa toteutetaan terveydenhoitajan toimesta kuuden vuoden iässä. Tämän tarkastuksen

jälkeen ennen kouluterveydenhuoltoon siirtymistä järjestetään tarvittaessa yksilöllinen lisäkäynti neuvolaan, jos lapsen kasvusta, terveydentilasta tai kehityksestä herää huolta.

4.3.2. Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Toisin siis kuin pedagoginen ja oppimisen tuki, yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja edellyttää esioppilaan huoltajan suostumusta. Alueellinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai opettaja toimii pääsääntöisesti koollekutsujana. Ryhmän kokoaja voi olla myös muu opiskeluhoitoon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Esioppilaan osallisuus ja toivomukset huomioidaan opiskeluhoitollisissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehitystasonsa ja ikänsä mukaisesti. Esioppilaan opiskeluhoitollisen tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitoon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilöllisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

4.3.3. Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille

Yksilöllisessä opiskeluhoitotapaamisessa selvitetään esioppilaan tuen tarvetta sekä laaditaan suunnitelma palvelujen järjestämisestä. Yksilöllisestä opiskeluhoitotapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus, jonka kirjaa varhaiskasvatuksen opettaja tai sosionomi. Opiskeluhoitokertomus laaditaan Vihdin esiopetuksessa käytössä olevalle lomakkeelle, jota säilytetään Vihdin kunnan intrassa. Lomake sisältää huoltajien suostumuksen asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhoitokertomus säilytetään esiopetusyksikössä salassa pidettävien asiakirjojen mukaisesti ja sen säilyttämisestä vastaa päiväkodin johtaja. Lisäksi päiväkodin johtaja vastaa oman yksikkönsä opiskeluhoitokertomuksista muodostuneesta rekisteristä ja siihen liittyvistä tehtävistä.

Opiskeluhoitokertomuksesta siirretään kouluun huoltajien luvalla erilliseen lupakaavakkeeseen kirjatut asiakirjat. Päiväkodin johtaja vastaa asiakirjojen siirrosta tulevaan kouluun / esiopetuksen järjestämispaikkaan. Päiväkodin johtaja arkistoi jäljennöksen siirtoluvasta sekä mahdollisesti siirtämättömät opiskeluhoitokertomukset.

4.4. yhteistyön järjestäminen esiopetuksessa

Esioppilaat vaikuttavat esiopetuksen toimintaan lasten kokouksissa sekä muissa kokoontumisissa käytyjen keskustelujen kautta. Lisäksi lasten kokemuksia, mielipiteitä ja ideoita kuullaan esiopetuksen arjessa sekä esioppilaan ja henkilöstön välisissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Huoltajien osallisuuden merkitys korostuu lapsen oppimisen polun eri nivelvaiheissa. Huoltajien aito osallisuus mahdollistuu esiopetuksen henkilöstön tietoisien työn kautta niin, että huoltajat voivat kokea olevansa tärkeä osa esiopetuksen yhteisöä. Huoltajien kohtaamiset esioppilaan tuonti- ja hakutilanteissa antavat esiopetuksen henkilöstölle runsaasti tilaisuuksia huoltajien kuuntelemiselle ja luottamuksen vahvistamiselle sekä kodin ja esiopetuksen väliselle vuoropuhelulle. Samalla huoltajille tarjoutuu tilaisuus keskustella ja kertoa omista havainnoistaan, joita voidaan käsitellä yksikkökohtaisissa opiskeluhuoltotapaamisissa. Näin myös huoltajat pääsevät vaikuttamaan esiopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuollon sisältöihin ja sen toteuttamiseen. Huoltajia tiedotetaan yksikkökohtaisen opiskeluhuoltoryhmän käytänteistä esiopetusvuoden ensimmäisessä vanhempainillassa.

Esiopetuksen vanhempainillassa huoltajille kerrotaan:

- Opiskeluhuollon käytänteistä esiopetusvuoden aikana
- Esiopetusyksikön monialaisen opiskeluhuoltotyön toteuttajat
- Opiskeluhuoltotyön aikataulu esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen toimintasuunnitelma, joka sisältää kyseisen esiopetusryhmän opiskeluhuoltosuunnitelman on huoltajien luettavissa esiopetusyksikössä. Lisäksi huoltajat saavat yhteisöllisen opiskeluhuollon toteutumisesta tietoa esiopetuksesta lähetettävien kirjeiden muodossa.

Päiväkodin johtajat vastaavat omien yksiköidensä opiskeluhuollon johtamisesta ja heidän tehtävänä on perehdyttää henkilöstö opiskeluhuollon periaatteisiin ja toimintatapoihin. Mikäli esiopetusryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen sosionomi, hän vastaa lapsen hyvinvointiin liittyvästä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa tehtävästä monialaisesta yhteistyöstä sekä perheiden ohjaamisesta kyseisten palveluiden pariin oman esiopetusryhmänsä osalta. Hän vastaa monialaisesta sosiaalipalveluihin liittyvästä verkostoyhteistyöstä lapsen esiopetuksen aikana sekä siirtymävaiheiden yhteistyöstä lapsen ja perheen hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Jos esiopetuksen henkilöstö arvioi, että esioppilaan tilanne vaatii lastensuojelun tarpeen selvittämistä, tulee henkilöstön ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon yhdessä huoltajien kanssa tai tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä.

4.4.1. Esioppilaan kasvun ja oppimisen tuki

Esiopetuksen henkilöstön on yhteydessä huoltajaan heti, kun esioppilaalla ilmenee kasvun tai oppimisen tuen tarvetta. Huoltajille annetaan tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista ja niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. Esiopetuksen tavoitteena on toimia huoltajien kanssa yhteisymmärryksessä vanhemmuutta tukien, mutta huoltajien suostumusta ei tarvita esiopetukseen osallistuvan lapsen tuen tarpeen arviointiin ja tuen suunnitteluun. Tehostetun ja erityisen tuen antaminen edellyttää yhteistyötä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa eikä tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö kuulu yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin, käsitellään pedagogiseen arvion pohjalta monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Käsitelyä koskevat kirjaukset tehdään pedagogiseen arvioon.

Erytynen tuki on kolmiportaisen tuen tasoista vahvin. Esioppilaan erityinen tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja se pohjautuu erityispedagogiseen osaamiseen sekä rakenteellisiin tukitoimien ratkaisuihin. Erytynen tuen prosessista laaditaan pedagoginen selvitys monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogiseen selvitykseen kirjataan suunnitellut tukitoimet.

4.5. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen sekä toimintamalli kiusaamiseen puuttumiseksi Vihdin esiopetuksessa

Alle kouluikäinen lapsi saattaa kokeilla erilaisia ei-toivottuja toimintatapoja toistamalla näkemäänsä ja kokemaansa. Häirinnän ja kiusaamisen ennaltaehkäiseminen tarkoittaa näihin tilanteisiin pysähtymistä ja puuttumista lasta rakentavalla tavalla. Esiopetusikäisten lasten välinen häirintä on useimmiten kokeilevaa ja tahatonta. Häirintä on kuitenkin hämmentävää ja satuttavaa, joten siihen tulee aina puuttua. Ristiriitatilanteisiin tulisi suhtautua oppimistilanteina, joissa henkilöstön tehtävänä on vahvistaa esioppilaiden toimijuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja elämäntaitoja. Vihdin esiopetuksen henkilöstö on saanut koulutuksen MiniVerso-menetelmään, joka vahvistaa esioppilaiden osallisuutta sovittelukoulutuksen saaneen kasvattajan avulla. Sovittelussa esioppilaita ei leimata, vaan heitä kunnioitetaan ja kuunnellaan oman riitansa sekä sen ratkaisun asiantuntijana.

<https://sovittelu.com/vertaissovittelu/>

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu lapsen fyysisen rajoittamisen ohjeistus, joka pohjautuu opetushallituksen ”Lapsen fyysinen

rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa” tukimateriaaliin. Ohjeistus löytyy Vihdin kunnan intrasta.

Vihdin varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu yhteinen, alla oleva toimintamalli, kiusaamiseen puuttumiseksi.

Yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi:

Aikuisten aito läsnäolo ja leikkiin osallistuminen sekä välitön puuttuminen ristiriitatilanteisiin ja taito ennakoida tilanteita ovat olennainen osa kiusaamisen ennalta ehkäisemisessä.

Leikkiä ohjataan ja tuetaan kaverin liittymistä yhteisiin leikkeihin. Leikkejä havainnoidaan systemaattisesti ja autetaan syrjään vetäytyviä lapsia mukaan yhteiseen toimintaan. Sosiaalisia olosuhteita tutkitaan havaitun perusteella ja tehdään tarvittavia parannuksia kaikinpuolisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen hyvään ja positiiviseen käytökseen.

Aikuisen malli on tärkeä: lapsiryhmä toimii niin kuin aikuisyhteisö toimii.

Jos aikuinen huomaa lasten välisissä tilanteissa jotain huolestuttavaa, hän jakaa tämän tiedon muille aikuisille, jotta kaikki aikuiset voivat puuttua tähän ja tehdä havainnoida asiaa koskien.

Toisten lyöminen tai satuttaminen on ehdottomasti kiellettyä, myös sanalliseen satuttamiseen puututaan aina. Aikuisen tehtävänä on antaa malli ristiriitatilanteiden ratkaisemiseksi ja käydä tilanteet lävitse lasten kanssa.

Pajuniityn päiväkodin henkilökunta ja lapset koulutettiin Miniverso -sovittelumenetelmään syksyllä 2023. Syksyllä 2024 tämä menetelmä palautettiin esiopetusryhmissä mieleen videoiden ja keskustelun kautta.

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa – toimintamalli

5. OSALLISUUS JA YHTEISTYÖ

5.1 Lasten osallisuuden huomioiminen

Lasten osallisuuteen panostetaan, annetaan ja kannustetaan lapsia tuomaan esiin omia ideoita ja ajatuksia ja tämän kautta heillä on oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa arkeemme ja toimintaamme. Yhdessä mietimme ja kehitämme toimintatapojamme, kuuntelemme lasten ajatuksia lastenkokouksissa, arjessa ja itsearviointihetkissä. Etsimme lasten vahvuuksia yksilötasolla ja hyödynnämme niitä lasten osallisuuden vahvistamiseksi.

Opettelemme myös kuuntelemaan ja arvostamaan muiden mielipiteitä ja tarvittaessa tekemään kompromisseja. Huomioimme jokaisen lapsen vahvuudet ja tuomme lasten vahvuudet esille kuvilla, korteilla, sanoittamalla. Luomme puitteet tutkimiselle, oppimiselle ja onnistumiselle.

Lapset osallistuvat oman esiopetusvuotensa keskusteluihin huoltajien kanssa sekä arviointiin toleranssiympyrän avulla niin syksyllä kuin keväällä.

5.2 Huoltajien osallisuuden huomioiminen

Huolehdimme vanhempien kanssa yhdessä lasten hyvinvoinnista ja oppimisesta sekä osallisuuden kokemisen lisäämisestä. Vanhempia rohkaistaan kertomaan

näkemyksistään ja esittämään toiveitaan toiminnastamme. Näitä asioita käydään läpi, kysellään ja keskustellaan päivittäin arjessa, syksyllä vanhempainillassa sekä esiopetuskeskusteluissa.

Vanhempien kunnioittava kohtaaminen, luottamuksellisen suhteen rakentaminen, erilaisuuden hyväksyminen ja yhteisesti sovituista asioista kiinnipitäminen on tärkeä osa toimintakulttuuriamme.

Esiopetuksessa järjestetään osallistavat vanhempainillat, jossa vanhemmat pääsevät tutustumaan myös muihin vanhempiä sekä erilaisia muita tapahtumia.

Esiopettajat lähettävät vanhemmille viikkokirjeet, josta vanhemmat voivat lukea mitä esiopetuksessa tapahtuu milloinkin.

Toimintaa havainnollistetaan vanhemmille myös pedagogisten seinien kautta, jotka sijaitsevat esiopetusryhmien eteisissä.

5.3 Yhteistyö nivelvaiheessa

Esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön tavoitteena on tehdä lapsen oppimisen polku eheäksi sekä luoda lapselle kasvua ja oppimista tukeva turvallinen jatkumo esiopetuksesta kouluun. Siirtymä esiopetuksesta kouluun on prosessi, jossa kiinnitetään huomiota siihen, minkälaisia mielikuvia ja kokemuksia lapset saavat koulusta. Onnistunut siirtymävaiheen yhteistyö tukee lapsen kaverisuhteita sekä kiinnittymistä tulevaan kouluun.

Varhaiskasvatuksen opettajan tehtävänä on antaa luokanopettajalle opetuksen järjestämisen kannalta tarvittava tieto lapsesta oppijana ja tuoda esiin lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä hänen tuen tarpeitaan. Merkityksellisin tieto koostuu siitä, mitä lapsi jo osaa, jolloin koulussa voidaan jatkaa siitä, mihin esiopetuksessa on päästy. Näin luokanopettaja voi suunnitella omaa opetustyötään saamiensa tietojen pohjalta ja lapsen oppimisen polku muodostuu lapsen tarpeita vastaavaksi. Opinpolkua vahvistaa myös se, että esiopetuksessa hyväksi havaittuja toimintatapoja siirretään kouluun.

Esiopetuksesta siirrytään oppilaaksiottoalueiden mukaisiin kouluihin, ruotsinkielisestä esiopetuksesta siirrytään Vichtis svenska skolaniin. Huhtikuussa alkaa kuusi askelta kouluun -toimintamalli, jonka osana toukokuussa koulut kutsuvat esioppilaat tutustumaan kouluun ja huoltajat vanhempainiltaan. Toukokuussa järjestetään kouluun siirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja siirtää opetuksen kannalta oleelliset tiedot esiopetuksesta kouluun. Mikäli lapsella on tehostetun tai erityisen tuen suunnitelma, tapaamiseen osallistuvat myös lapsi, huoltajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja tarvittaessa lapsen kanssa toimineita muita asiantuntijoita.

Lapsen tutustuminen kouluympäristöön

Kouluun tutustumisprosessi aloitetaan varhain esiopetusvuoden aikana. Maalis-huhtikuussa varhaiskasvatuksen opettaja ottaa yhteyttä lähikoulun ensimmäisen

luokan opettajaan ja sopii esioppilaiden kouluvierailusta. Vierailun tavoitteena on tutustua koulurakennukseen, ympäristöön ja koulun arkitoimintaan; siihen, minkälaista koulussa työskentely on. Esioppilaat tutustuvat koulutyöhön esimerkiksi luokanopettajan antamalla pienellä tehtävällä. Yhteisiä tapahtumia voidaan järjestää pitkin toimintakautta.

Kuusi askelta kouluun

Vihdin esiopetuksessa on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, joka on kehitetty, Yhdessä olemme enemmän – LAPE Uusimaa - hankkeessa. Toimintamallin tavoitteina on tulevan koululaisen ja hänen perheensä tukeminen koulun alkaessa, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja koululaistaitojen edistäminen. Kuusi askelta kouluun -projektin sisällön suunnittelu ja materiaalin kokoaminen alkaa yhteistyössä huoltajien kanssa, henkilöstö suunnittelee tarkemmin teemat ja niihin liittyvät toiminnot kuudelle viikolle. Toiminnan käynnistyessä huoltajien kanssa käydään päivittäisiä keskusteluja, jotka liittyvät kyseisen viikon teemaan. Teemat alkavat tutuista päiväkotia, lapsia ja huoltajia koskettavista aiheista ja etenevät lähemmäs koululaisarkea. Teemat kestävät kerrallaan viikon ajan ja jokainen teema sisältää tehtävän, joka tehdään kotona yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa.

Lisätietoa aiheesta Kuusi askelta kouluun-linkistä:

[Hyvinvoiva lapsi oppii ja kasvaa - varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos hyvinvoinnin tukena](#)

Koulu tiedottaa ja järjestää tutustumispäivän lapsille ja huoltajille toukokuussa.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman siirto

Mikäli lapsi on saanut yleistä, tehostettua tai erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, varhaiskasvatuksen opettaja huolehtii siitä, että pedagogiset asiakirjat ovat kirjattuina Wilmaan. Wilma sulkeutuu esiopetuksen päättyessä, jonka jälkeen lapsen esiopetuksen pedagogiset asiakirjat ovat Wilmassa luokanopettajan luettavissa. Opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisten tietojen siirtämiseen ei tarvita erillistä lupaa huoltajalta. Esiopetuksen lisäksi täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelma arkistoidaan lapsen lopettaessa varhaiskasvatuksessa.

5.4 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksessa teemme yhteistyötä Vihdin paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä oman kunnan eri toimialojen kanssa.

6. Turvallisuus / mahdollinen varautuminen poikkeustilanteisiin

Varhaiskasvatussyksiköiden turvallisuus- ja kriisisuunnitelma sekä varautuminen poikkeustilanteisiin löytyy sähköisenä vihti.pelsu.fi/vihti.

18.10.2024

Päivi Saario

Pajuniityn päiväkodin johtaja

LIITE 1. Kulttuurikasvatussuunnitelma